

VENDIM
Nr. 3, datë 26.2.2021

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vitore Tusha,	kryetare e Gjykatës Kushtetuese		
Elsa Toska,	anëtare e	“	“
Marsida Xhaferllari,	anëtare e	“	“
Altin Binaj,	anëtar i	“	“
Përparim Kalo,	anëtar i	“	“
Sonila Bejtja,	anëtare e	“	“
Fiona Papajorgji,	anëtare e	“	“

me sekretare Belma Lleshi, më datë 11.2.2021 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 3 akti, që u përket:

KËRKUES: DURIM SULKJA

SUBJEKTE TË INTERESUARA: PETRO SINANI, ENTI KOMBËTAR I BANESAVE

OBJEKTI: Konstatimi i cenimit të së drejtës për proces të rregullt ligjor si pasojë e mosgjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm ligjor.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, pika 1, 131, pika 1, shkronja “F”, 132, pika 1 dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 6 dhe 41 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; nenet 27, 31, 71, 71/a, 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (ligji nr. 8577/2000).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Fiona Papajorgji, mori në shqyrtim parashtrimet me shkrim të kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, parashtrimet me shkrim të subjekteve të interesuara, të cilat nuk kanë ngritur pretendime në lidhje me objektin e kësaj kërkesë, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuesi është banor i qytetit të Elbasanit dhe ka pasur në pronësi një apartament me përbërje 1+1 po në këtë qytet. Me vendim të Bashkisë Elbasan, datë 24.6.1993, kërkuesit i është dhënë një apartament 2+1 që dorëzonte personi i tretë, shtetasi P.S. ndërsa ky i fundit ka marrë apartamentin e dorëzuar nga kërkuesi. Kërkuesi rezulton të jetë futur në këtë apartament në vitin 1996, sapo personi i tretë e ka liruuar atë.

2. Në datën 12.2.1999, Enti Kombëtar i Banesave (EKB) ka bërë vlerësimin e apartamenteve të dorëzuara, dhe sipas procesverbalit përkatës apartamenti 1+1, i dorëzuar nga kërkuesi, është

vlerësuar 428.773 (katërqind e njëzetë e tetë mijë e shtatëqind e shtatëdhjetë e tre) lekë, ndërsa apartamenti 2+1, i dorëzuar nga personi i tretë P.S. dhe i marrë nga kërkuesi, është vlerësuar 928.305 (nëntëqind e njëzetë e tetë mijë e treqind e pesë) lekë. Kërkuesi, duke mos qenë dakord me këtë vlerësim, ka paraqitur kërkesëpadi në gjykatë me objekt: “Anulimi i vlerës dhe detyrimi i palës së paditur për të lidhur kontratën e apartamentit”.

3. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan, me vendimin nr. 1712 (13-2209-5001), datë 3.7.2009, ka vendosur: *“Pranimin e kërkesëpadisë. Anulimin e vlerës së dalë nga vlerësimi i apartamentit 500/3 (500/5) të bërë nga pala e paditur EKB në datën 17.6.1999, ndaj personit Durim Sulkja për shumën 1.021.120 lekë, detyrimin e palës së paditur EKB të lidhë kontratën me paditësin Durim Sulkja sipas vlerës së përcaktuar nga ekspertja në këtë gjykim, në shumën 10.889 lekë.”*

4. Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr. 10-2012-1538 (762), datë 23.10.2012, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 1712 (13-2209-5001), datë 3.7.2009 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan.

5. Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, në seancë gjyqësore, me vendimin nr. 00-2017 (853), datë 21.11.2017, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 10-2012-1538 (762), datë 23.10.2012 të Gjykatës së Apelit Durrës.

6. Kolegji i Gjykatës Kushtetuese në datën 20.6.2018 ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh.

II

Pretendimet e palëve

7. *Kërkuesi* i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) me pretendimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor si pasojë e mosgjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm nga Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë. Ligji nr. 49/2012 “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, i ndryshuar (ligji nr. 49/2012), ka parashikuar afatin 90-ditor brenda të cilit duhen shqyrtuar çështjet nga Gjykata e Lartë, ndërkohë që çështja e tij është shqyrtuar rreth 4 vjet pas regjistrimit të saj.

8. *Subjekti i interesuar*, Petro Sinani, në parashtrimet e tij drejtuar Gjykatës, ka paraqitur prapësime në lidhje me zgjidhjen në themel të çështjes, ndërkohë që në lidhje me pretendimin e kërkuesit për mosshqyrtimin e çështjes brenda një afati të arsyeshëm nga Gjykata e Lartë, nuk ngre pretendime, por e lë në çmim të Gjykatës.

9. *Subjekti i interesuar*, EKB-ja, në parashtrimet e paraqitura pranë Gjykatës, nuk ka paraqitur pretendime për çështjen objekt të kësaj kërkesë, por i referohet procesit të mosekzekutimit të vendimit të formës së prerë nr. 10-2012-1538 (762), datë 23.10.2012 të Gjykatës së Apelit Durrës. Sipas këtij subjekti, Dega Rajonale Elbasan e EKB-së është shprehur e gatshme për ekzekutimin e vendimit për t’u paraqitur për lidhjen e kontratës. Për pasojë, mosekzekutimi brenda një afati të arsyeshëm të vendimit të formës së prerë ka ardhur si rrjedhojë e mosveprimeve të kërkuesit.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

10. Gjykata vë në dukje se prej datës 23 mars 2018 nuk ka pasur kuorumin e nevojshëm për shqyrtimin e çështjeve në seancë plenare. Pas plotësimit të këtij kuorumi u bë e mundur marrja në shqyrtim e kësaj çështjeje në seancë plenare.

A. Për legjitimitimin e kërkuesit

11. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është vlerësuar nga Gjykata Kushtetuese si një ndër aspektet kryesore që lidhet me iniciimin e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe

134, pika 1, shkronja “i”, dhe pika 2 të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor, që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë.

12. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës. Kriteret për pranueshmërinë e ankimit kushtetues individual janë të natyrës kumulative, në kuptimin që ato duhet të plotësohen njëkohësisht. Në këtë vështrim, mjafton mosplotësimi i njërit prej kritereve që kërkuksi të mos legjitimohet për vënien në lëvizje të gjykimit kushtetues.

13. Për çështjen në shqyrtim, kërkuksi pretendon se i është cenuar e drejta për një proces të rregullt ligjor si pasojë e mosgjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm ligjor nga Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë.

14. Gjykata vlerëson se kërkuksi legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor për të cilin ka ngritur pretendime në Gjykatën Kushtetuese dhe, si i tillë, ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

15. Për sa i takon *shterimit të mjeteve juridike*, Gjykata thekson se ai është një ndër kushtet paraprake që duhet plotësuar për legjitimitimin e kërkuksit, që buron nga neni 131, pika 1, shkronja “P”, i Kushtetutës. Ky i fundit parashikon se Gjykata Kushtetuese kryen gjykimin përfundimtar të ankesave individuale, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese, që individi pretendon se i janë cenuar nga vendimi gjyqësor. Përmbushja e këtij kushti është konkretizuar në nenin 71/a, pika 1, shkronja “a”, të ligjit nr. 8577/2000, sipas të cilit ankimi kushtetues individual shqyrtohet nga Gjykata Kushtetuese kur kërkuksi i ka shteruar të gjitha mjetet juridike efektive para se t’i drejtohet asaj ose kur legjislacioni i brendshëm nuk parashikon mjete efektive në dispozicion.

16. Shterimi i mjeteve juridike ka të bëjë me kontrollin subsidiar që ushtron Gjykata Kushtetuese, përfshirë edhe rastet e shkeljes të së drejtës për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimin nr. 56, datë 25.7.2017 të Gjykatës Kushtetuese*). Kushti për shterimin e mjeteve juridike nënkupton se kërkuksi duhet të shfrytëzojë paraprakisht në rrugë normale mjetet juridike, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe efikase për një çështje konkrete (*shih vendimin nr.17, datë 16.5.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Përpara ndryshimeve ligjore që i janë bërë Kodit të Procedurës Civile (KPC) në vitin 2017, Gjykata ka vlerësuar se në bazë të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës individi legjitimohej për të pretenduar drejtpërdrejt në Gjykatën Kushtetuese cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor edhe për konstatimin e cenimit të së drejtës për gjykimin e çështjes brenda një afati të arsyeshëm, për shkak se legjislacioni nuk parashikon mjete të tjera juridike efektive për mbrojtjen e kësaj të drejte kushtetuese (*shih vendimin nr. 69, datë 17.11.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Me ndryshimet që i janë bërë KPC-së me ligjin nr. 38/2017 (të cilat kanë hyrë në fuqi në datën 5.11.2017), tashmë çdo personi i janë ofruar mjete të reja ligjore për t’u mbrojtur efektivisht nga cenimi i së drejtës për gjykimin brenda një afati të arsyeshëm. Konkretisht, KPC-ja përcakton se çfarë do të konsiderohen afate të arsyeshme (neni 399/2), me çfarë mjetesh mbrohesh nga cenimi: kërkesa për përshpejtim (neni 399/4) dhe kërkesa për dëmshpërblim, dhe çfarë do të konsiderohet shpërblim i drejtë (neni 399/3), cila është gjykata kompetente për shqyrtimin e kërkesës (nenet 399/4 dhe 399/6), rregullat për gjykimin e kërkesës (neni 399/7), marrja e vendimit (neni 399/8), etj. Për rrjedhojë, ligji procedural ka parashikuar mjete ligjore efektive nëpërmjet të cilave individëve u

garantohet mbrojtja efektive në lidhje me pretendimet për cenimin e së drejtës për gjykimin brenda një afati të arsyeshëm, si dhe për ekzekutimin e vendimit të formës së prerë brenda një afati të arsyeshëm.

19. Në lidhje me zbatimin në kohë të ligjit nr. 38/2017, Gjykata çmon se ligjvënësi duke përcaktuar në dispozitat kalimtare të ligjit (neni 109, pika 3) regjimin kalimtar në lidhje me shtyrjen e afateve kohore që konsiderohen të arsyeshme për çështjet që janë në proces në kohën e hyrjes në fuqi të ndryshimeve të KPC-së, nënkupton se ligji do të gjejë zbatim edhe për çështjet që janë ose do të jenë në shqyrtim pas datës 5 nëntor.

20. Nga ana tjetër, parimi i zbatimit në kohë të ligjit, ndonëse nuk përcaktohet shprehimisht si rregull i veçantë në Kushtetutë, me përjashtim të fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues (neni 29, pika 3) dhe ndalimit të fuqisë prapavepruese të ligjit për taksat, tatimet dhe detyrimet financiare (neni 155), lidhet me shtetin e së drejtës dhe procesin e rregullt ligjor, në kuptimin që siguria juridike kërkon që kushdo të jetë në gjendje të parashikojë se si zbatohet ligji në një situatë të caktuar. Për sa i takon zbatimin në kohë të ligjit procedural, Gjykata thekson se përveç rasteve kur parashikohet shprehimisht ndryshe, ai zbatohet menjëherë në përputhje me parimin *tempus regit processum*. Jurisprudenca kushtetuese është shprehur edhe më parë se në të drejtën procedurale, ndryshe nga ajo materiale, ligji i ri ka fuqi edhe për çështjet që janë në gjykim, me përjashtim të rastit kur vetë ai shprehet ndryshe (*shih vendimet nr. 106, datë 27.5.2002; nr. 11, datë 23.4.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Gjithashtu, Gjykata në jurisprudenten e saj për zbatimin e ligjit nr. 38/2017 ka theksuar: “Gjykata vlerëson të theksojë paraprakisht se nga data 5 nëntor 2017 ka hyrë në fuqi ligji nr. 38/2017 “Për disa ndryshime në Kodin e Procedurës Civile”, ligj i cili ka shtuar kreun X “Mbi gjykimin e kërkesave për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm, përsheptimin e procedurave dhe shpërblimin e dëmit”. Dispozitat e këtij kreu përcaktojnë vlerësimin e kohëzgjatjes së arsyeshme të procesit, si edhe shpërblimin e drejtë kur konstatohet kohëzgjatje e paarsyeshme në procedurat e hetimit, gjykimin e çështjeve, si edhe në procedurat e ekzekutimit të vendimeve. Sipas ndryshimeve të fundit ligjore do të ketë një mjet ligjor ankimi, i prezumuar efektiv, që do të garantojë si përsheptim të procesit gjyqësor penal, civil ose administrativ, ashtu edhe dëmshpërblim, pra një rezultat konkret në drejtim të rivendosjes të së drejtës së shkelur për proces gjyqësor brenda afateve të arsyeshme ligjore. Kodi i Procedurës Civile nuk ka parashikuar efekte prapavepruese për çështjet të cilat kanë përfunduar në themel pranë gjykatave të zakonshme dhe për të cilat kanë kaluar afatet e arsyeshme sipas parashikimeve ligjore përkatëse, por ka rregulluar edhe specifikuar rregulla dhe procedura për çështjet që janë ose do të jenë në shqyrtim pas datës 5 nëntor pranë gjykatave të zakonshme në lidhje me pretendimet për kohëzgjatje të paarsyeshme të procesit gjyqësor” (*shih vendimin nr. 76, datë 4.12.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Në rastin konkret Gjykata konstaton se sipas faqes zyrtare të Gjykatës së Lartë në datën 6.11.2017 është shpallur data 21.11.2017 për shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore. Për këtë arsye, Gjykata vlerëson se ndryshimet e sipërcituara të KPC-së gjejnë zbatim edhe për këtë çështje. Konkretisht, në shkronjën “c” të pikës 1 të nenit 399/6 të KPC-së parashikohet se kërkesa për konstatimin e shkeljes dhe përsheptimin e procedurave i drejtohet gjykatës kompetente, sipas llojit të mosmarrëveshjes penale, civile ose administrative dhe në rastet kur çështja në të cilën pretendohet të ketë shkelje është duke u gjykuar në Gjykatën e Lartë, kërkesa shqyrtohet nga një kolegji tjetër i kësaj gjykate.

23. Gjithashtu, Gjykata vlerëson të theksojë se edhe pse ligji nr. 38/2017 ka hyrë në fuqi në datën 5 nëntor të vitit 2017, ai është publikuar në Fletoren Zyrtare nr. 98 të datës 5 maj 2017, pra rreth 6 muaj përpara dhënies së vendimit të Gjykatës së Lartë për çështjen e kërkuar. Në këto raste një nga qëllimet e ligjvënësit për publikimin e ndryshimeve ligjore dhe lënien e një afati të caktuar për hyrjen në fuqi të tyre, është që qytetarët dhe profesionistët e së drejtës të njihen me këto ndryshime.

24. Si përfundim, Gjykata çmon se kompetenca për shqyrtimin e kërkesave për cenimin e kohëzgjatjes së arsyeshme të çështjeve i përket gjykatave të juridiksionit të zakonshëm dhe se

kërkuesi i ka pasur mundësitë që pretendimin e tij për cenim të këtij afati ta paraqiste përpara Gjykatës së Lartë pas hyrjes në fuqi të dispozitave të reja ligjore,

25. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se kërkuesi nuk legjitimohet t'i drejtohet kësaj Gjykate për të kërkuar cenimin e mosshqyrtimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm nga Gjykata e Lartë, për shkak të mosshterimit të mjeteve juridike.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “F”, 134, pika 1, shkronja “I” të Kushtetutës, si dhe nenit 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 11.2.2021

Shpallur më 26.2.2021

KRYETARE: Vitore Tusha

ANËTARË: Marsida Xhaferllari, Elsa Toska, Përparim Kalo, Altin Binaj, Fiona Papajorgji, Sonila Bejtja